

maszkodó katonát *szóra bírták*. „*Tautologikus-vicces*” módon bemutatják Giorgione képét, Jovánovics részletét, felhívják a figyelmet a NAGY GILLES-művel való kapcsolatra is, a rom, a festészet, a szobrászat és az építészet, sőt a CD-ROM összefüggésére, és bemutatják a kiállításon látható további műveket, A NAGY HASÁB-OT és a RELIEFEK-et.

Mivel a VIHAR sírromja Jovánovics művében megjelenik a térben, a néző beléphetett Giorgione terébe. Belting professzor megkockáztatta, hogy ez az akció azt a fikciót is magába foglalja, hogy Jovánovics „*György-Giorgio-Giorgione*” a rövid életű zseni reinkarnációja.

De mind a festmény fölvetítése, mind alakjainak magyarázó párbeszéde – az utóbbiban föltehetően ezért is van valami kínos elem – a „*gyengébbek kedvéért*” van. Ennek eufemisztikus latinizálása (és a latinizálás eufemizmusa) a kiállítás és a katalógus címe: UT MANIFESTIUS ATQUE APERTIUS DICAM (HOGY VILÁGOSAN ÉS NYÍLTAN [ÁPERTE] MEGMONDJAM).

De nem vagyunk-e *mindnyájan* gyengébbek? Nem figyelemre méltó-e (akkor is, ha csak egy érzékeny művész érzése vagy sejtése), hogy a legnagyobb modern képzőművészeti esemény műértőinek és műkedvelőknek forgatagában csak az egyik legjelentősebb élő művészettörténész és a korszak szakértője „*érti meg*”, azaz *érti pontosan* a címmel és helyszínnel egyébként megkönnyített rejtvényt? S nem azért kell-e szentségtörő módon – miközben persze szentséget csak az törhet, aki nagyon is tudatában van a szentségnek – a halhatatlan festmény alakjainak szájába szavakat adni, hogy kitessék: ami valaha némaságában beszédes volt, ma magyarázatra szorul? (S a magyarázat épp ennek szégyenétől tautologikus, töredezett?) Nem kísérti-e a modern művészetet legjelesebbjeit is tetszőlegesség és túldetermináltság? Vajon nem erről beszél-e Belting, amikor Jovánovics kapcsán idézi AZ ÖTÖDIK DUINÓI ELÉGIÁT: „*Und plötzlich in diesem mühsamen Nügens, plötzlich / die unsägliche Stelle, wo sich das reine Zuwenig / unbegreiflich verwandelt –, umspringt / in jenes leere Zuviel.*” („*Aztán váratlanul e keserves Seholban, váratlanul / a mondhatatlan hely, hol a tiszta Túlkevés / megfoghatatlanul átváltozik –, egyszerre / üres Tűsok lesz.*”) Vajon nem a műalkotás-kísérlet tiszta túlkevese ta-

lálkozik eszméje üres túlsokjával? S nem erre utal-e Belting rendkívüli megállapítása: „*A fehér a művet a prolóógus állapotában rögzíti, amikor még vázlat, ahol még nincsen törés mű és idea között*”? S nem ugyanerre vonatkozik-e az eddigi legjelentősebb írás Jovánovicsról, Rényi András DEKONSTRUÁLT KEGYELET-e, amikor megmutatja, hogy miért *kell* az '56-os emlékműnek (amelynek csak egy *részlete* fehér) „*azon a határon áll[ni], illetve arról a határról tudósít[ani], amely az esztétikai és a nem esztétikai között húzódik: arról az összekapcsoló-eltválasztó jelről, amely ez írott alakjában dekonstruált szó – emlék/mű – közepén található*”. (Holmi, 1995/10. 1409. o.)

Végül a Jovánovics számára oly fontos „*nagy*” szó kettős értelme is nem idézi-e a tiszta túlkeveset és az üres túlsokat? A kiállítás két műve is címében hordozza ezt a szót, a RÉSZLET A NAGY VIHARBÓL, A NAGY HASÁB, oeuvre-jében pedig még több más mű. Ez a szó egyszerre jelenti a forma méretét és a nagyság eszméjét, amelyről Jovánovics – a kevesek egyikeként – még nem mondott le. Ennek köszönhető, hogy az ő művei kapcsán a modern művészet alapvető kérdéseiről medíthatunk.

Radnóti Sándor

ZENETUDOMÁNYI TANULMÁNYOK KROÓ GYÖRGY TISZTELETÉRE

Szerkesztette Papp Márta

Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság,
1996. 283 oldal

Túl szakmai érdekességén azért kell beszélni ezen a fórumon is e kötetéről, mert a művelt magyar olvasó igazi felfedezésnek örülhet: van, igenis van utánpótlása a magyar zenetudománynak! A ma hatvanasok-hetvenesek, a Szabolcsi, Bartha, Kodály, Bárdos iskolájából kikerültek – közéjük tartozik a kötetet ünnepelt, a tudósformáló iskolát több évtizeden át vezető Kroó György is – még sokoldalúan bizonyíthatták jelenlétüket a magyar

szellemi életben. Pályakezdsük pillanatától publikációs fórumot kaptak mestereik szerkesztette sorozatokban (pl. a *Zenatudományi Tanulmányok*ban) éppúgy, mint a szó legnemesebb értelmében vett ismeretterjesztő kötet-sorozatokban (pl. a KIS ZENEI KÖNYVTÁR monográfiáiban, a MUZSIKÁLÓ ZENETÖRTÉNET kötetekben); tudományos és népszerűbb munkáikkal három-négy kiadónál (a Zeneműkiadónál, az Akadémiai Kiadónál, a Gondolatnál, az Akadémiai Kiadónál is), és több folyóiratnál jelentkezhetek jó eséllyel. Még a ma ötvenesek sem panaszkodhattak: akit megtartott a pálya, akinek volt jó könyve, értékes tanulmánya, általában fórumot kapott.

A publikálás ellehetetlenülése nem a rendszerváltással kezdődött – hiszen a helyzet kiadói profilváltás (Zeneműkiadó) és az állami mecenatúra megszűnése következtében már az 1980-as évek közepétől kritikussá vált –, legfeljebb a zenei könyvkiadás látványos összeomlása maradt a piacgazdaság első éveire. A lektúrirodalmat szaporító vagy a drága „*coffee-table book*” kategóriájába tartozó, zömmel idegen nyelvből fordított és szakmailag ellenőrizetlenül kinyomtatott zenei könyvek mellett ma alig jelenik meg friss magyar munka. Vagy megjelenik intézeti kiadványként szerény köntösben, nem jut túl a legszűkebb szakmán, és ennek következtében egy idő után már nem is szól másnak, csak a kiválasztottaknak. A nem muzsikos olvasó ember tehát manapság joggal kérdezi: hol vannak a magyar muzikológusok? Hol vannak a fiatalok? Kevesünk él (még) csupán idealizmusból, így, kérem, ne törjenek pálcát éppen a fiatal zenetörténészek fölött; ne kérdezzék, hogy a tv-képernyőn zenéről okosan beszélő fiatalos szakember ír-e még tudományos dolgozatokat, s a kínálati vagy a keresleti oldalon múlik-e, ha napilapjukban a zenekritikus, ha van egyáltalán, nem a szakmából rekrutálódott. A körülmények eközben valóban erodálják a luxussá válni látszó tudományos munkához való hűséget. A javíthatatlanul elhivatottak játéktere leszűkül: idegen nyelven, külföldön jelentetik meg munkáikat (ami itthon nem kapható, következőképp nem regisztrálja a magyar tudományosság emlékezet), vagy meg sem írják könyveiket-dolgozataikat, legfeljebb növen-

dékeiknek mondják el elvetélt tanulmányaik summáját.

A helyzet szerencsére mégsem ennyire lehangoló, bizonyítja éppen ez a kötet. Kroó György tanár úr tiszteletére húsz szerző dolgozatát jelentette meg a Magyar Zenatudományi és Zenekritikai Társaság. Szerencsés döntés volt, hogy, ellentétben az ilyenkor szokásos ünnepi kötetek koreográfiájával (a FESTSCHRIFT-eket általában nem a dolgozatok eredetisége, hanem a szerzők protokoll-listája alapján szokták összeállítani), itt a növendékek tisztelegnek kedves professzoruknak. Jó három évtized alatt természetesen sokkal több tanítvány pallérozódott Kroó György keze alatt, s a „növendék” szóra a külső szemlélő felkapja a fejét, ha olyan szenior kutatók, habilitált tanárok bukkannak fel a szerzők listáján, mint Eckhardt Mária, Komlós Katalin vagy Tallián Tibor. A húszból négy egyébként külföldön műveli a zenetudományt, bár témáival nem szakadt el az itthoni iskolától (Lampert Vera, Laki Péter és Móricz Klára az Amerikai Egyesült Államokban, Fábian Somorjay Dorottya Ausztráliában él), s e volt tanítványok fele ma már annak a zenetudományi tanszéknek tanára vagy vendégelőadója, ahol e sorok írásának pillanatában még Kroó György a tanszékvezető professzor. A szerzők listája lehetne gazdagabb; néhányan időzavarba kerülve maradtak csak ki a sorból.

Mit kínál az étlap, milyen a prezentálás? Nem a témák változatosságát dicsérem, mert ez nem meglepő: Kroó György egykori növendékei, tükrözve professzoruk sokoldalúságát, a XVI. századtól a XX. századig sokféle történeti témakörben kutatnak. Az persze nem véletlen, hogy húszból kilenc dolgozat XIX. századi témát választott, Wagnerrel és Liszttel a középpontban, hogy erős a Bartók-anyag, s hogy van Mozart-operatéma. Az íráskor műfaji változatosságát annál figyelemre méltóbbnak tartom. Az egyik legfontosabb az esszé műfajú dolgozatok hozama. Szabolcsi Bence óta nagyon kevesen írnak nálunk igazi zenetudományi esszét, magasröptű eszmefuttatást írói igényességgel, lehetőleg lábjegyzetek, hivatkozások, kottapéldák nélkül. A zenetudományi iskola *curriculum*á éppúgy, mint az elmúlt harminc év itthoni muzikológiai feladatai, továbbá a nemzetközi tuda-

mányosságba bekapcsolódás lehetőségei javarészt más műfajok felé terelték a fiatalokat. E kötetben négy jeles írás is akad igazán figyelemreméltó stilisztá tollából, amelyek maradéktalan élvezete nem múlik a kottaolvasáson. Közülük a legfiatalabb szerzővel, Vikárius Lászlóval kezdem. Látszólag filológiai témát boncol (SZERELEMTŐL SZELLEMIG. ELMÉNYEKRE VONATKOZÓ SZAVAK ÉS MOTÍVUMOK BARTÓK ÍRÁSAIBAN), és nem hiányoznak a jegyzetek, az eredeti nyelvű szövegidézetek, elemzések. Azonban lebilincselő a tárgyalás választékossága, az érvelés szelid szigorúsága, az akár felolvasva-elmondva is jól követhető eszmefuttatás, amely nem kérkedik divatos idegen szavakkal, jól érzi magát magyar anyanyelvén. Egy másik fiatal, Dolinszky Miklós ugyancsak pallérozott stílusban teszi közzé HAGYOMÁNY ÉS ESZKATOLÓGIA című, már-már filozofikus eszmefuttatását a mű és az írásbeliség kapcsolatáról, a kottairás korlátairól. Ez, legalábbis az én ízlésemnek, keresettebb stílus, ámbár inkább gondolatmenete irritál: a kotta ugyan tökéletlen gyorsírásféleség, de a problémákon úrrá lenni hasznosabb, mint az illékonyágon filozofálni – napi munkájával, urtext kottakiadásával szerzőnk is ezt teszi. A harmadik eszszé színvonalú írás Batta András munkája (SARASTRO BEAVATÁSA). Ő természetesen már a pályán hosszabb időt eltöltött, rutinos szerzőként választja meg egy-egy dolgozatának műfaját. Tolmácsol, és ötleteket villant fel; finoman adagolja a friss szakirodalomból hozott információkat, közvetíti a külföldön látott opera-előadások interpretációs felfedezéseit, s eközben vízre bocsát egy-egy maga hajtogatta kis hajót, olvasóján teszteli új gondolatait. A negyedik egy virtuóz Wagner-esszé, a Kroó utáni generáció meghatározó egyéniségének, Tallián Tibornak munkája (ALTER FRAGER). Néhány kottapélda ellenére ez a legigazibb esszé – jegyzetek nélkül, az autoritás teljes magabiztosságával, elegáns arisztokratizmussal tálalva. A kiválasztottak egy pontosan nem meghatározható körének szól, akik persze tudják, hol is mondja Lévi-Strauss a körülbelül idézett gondolatot, de legfőképpen kívül-belül ismerik Wagner partitúráit. Maga az esszéstílus irigylésre méltón invenciózus, mérce a fiataloknak, bár talán nem veszítene hatásából, ha az író lemondana egyik-másik félig magyarított terminusáról.

(Egyszer Dahlhaust volt szerencsém faggatni irigyelt német tudományos prózájának jövevényszavairól, azok indoklásáról. Érvése ott és akkor nagyon meggyőzően hangzott, ám nem biztos, hogy példája követendő, jóllehet a tehetséges fiatalabb német muzikológusok egész sora ezt teszi: ha már Dahlhaus gondolatvezetésének virtuozitását nem tudják utolérni, legalább stílusát utánozzák, ami többnyire groteszk.)

Az írások egy másik csoportja elsősorban azért hasznos, mert ablakot nyit a külföldi kutatásokra, hazához ottani módszereket, színvonalküszöböket épít be a szakma itthoni művelésébe. Több szerzőt is említhetnék, de legalább ötöt külön kiemelek. Papp Márta – egyébként a kötet szerkesztője, a megjelentést vállaló tudós társaság spiritus rectora – oroszzenekutatásaiból most Rimszkij-Korszakov ARANYKAKAS-át vette elő (A MEGOLDÁS NÉLKÜLI REJTÉLY). Valósággal frappírozó, hogy az orosz zenetörténet nagy témáiról (forráskutatásról, recepciótörténetről, stílusvizsgálatról egyaránt) ma ilyen nyugat-európaiasan lehet értekezni, és ezt magyar zenetörténész teszi. Laki Péter, aki Philadelphiában szerzett doktorátust, ARIE DA CANTAR OTTAVE című írásában az amerikai zenetudomány egyik neves reneszánszkutatójával, James Haarral disputál. Munkájából kitetszik, milyen többlettel indul a Budapesten tanult, összehasonlító népzene-kutatásban is járatos zenetörténész a XVI–XVII. századi monódia tanulmányozásakor. Bár az sem mellékes: milyen konkrétáig kell elmennie sejtései bizonyításában ahhoz, hogy a külföldi szakember is elhiggye azonos formulának, típusnak azt, amit számára a kottakép távoli variánsnak mutat csupán – néhány itthoni kollégánk bizony tanulhatna ebből. Komlós Katalin is Amerikában szerzett Ph. D.-fokozatot a Cornell Egyetemen 1985-ben. A TRISZTÁN ÉS IZOLDA II. felvonás 2. jelenetének szentelt dolgozata bemutatja, ott milyen típusú, mennyire gondosan kimunkált, sokdimenziós, de a részletekben mégsem elvesző zenei analízist tart jónak a történeti zenetudomány. Fábrián Somorjay Dorottya most dolgozik Ph. D.-disszertációján, a historikus előadási irányzat közelmúltját vizsgálja, és végez próbafúrásokat, mint ez a mustra is tanúsítja (A BACH-INTERPRETÁCIÓ VÁLTOZÓ STÍLUSA). A GOLDBERG-VARIÁCIÓK huszonkét

lemezfelvételeit teszi nagytitkos alá – hogyan lenne erre itthon lehetősége? (Megjegyzem, egy aprósággal azért kiegészíthetem adattárát: Somorjay a vizsgált évkörben nem talál olyan hanglemezfelvételt, amely eredeti korabeli csembalón készült volna; nos, 1977-es EMI-lemezén Alan Curtis egy „*Christian Zell facit 1728 a Hamburg*” muzeális csembalón játssza Bach művét más szempontból is tanulmányozásra érdemes stílusban.) Végül a kurrens szakirodalmat okosan feldolgozó, a maga eredeti zenei megfigyeléseit dolgozatába visszafogottan beépíteni tudó tanulmány kiváló példaként említem Domokos Zsuzsanna fejezetét (A ZONGORASZONÁTA ÉS A DAL KAPCSOLATA SCHUBERT ÉS SCHUMANN C-DŰR FANTÁZIÁIBAN).

A kötet szinte minden tanulmányában van *eredeti kutatás*, azokban is, amelyek szemináriumi dolgozatnak hatnak (néhányik valóban abból nőtt ki, mint Móricz Klára vagy Retkes Attila tanulmánya), az egykori diplomadolgozat tárgykerében mozognak (Szerző Katalin, Gombos László), vagy a MAGYARORSZÁG ZENETÖRTÉNETE forrásgyűjtéséhez tártak-tárnak fel egy-egy régi kompozíciót (Ferenczi Ilona), egy XX. századi mester repertoárját elemzik (Kovács Ilona), kortárs magyar zeneszerzők bibliai szövegre írt partitúráit lajstromozzák (Fittler Katalin). Négy munkát különösen jelentősnek tartok. Közülük kettő az Eckhardt Mária vezette Liszt Emlékmúzeum és Kutatóközpont műhelymunkáját, voltaképpen a holnap Liszt-kutatását demonstrálja, amelynek hajtómotorja az előkészületben lévő Liszt tematikus jegyzék. A mércét maga Eckhardt Mária szabja meg, akinek tanulmánya (LISZT 23. és 137. ZSOLTÁRA) az intelligens filológia, a zeneközpontú forráskutatás „mesterdala”. Egyik asszisztense, Kaczmarczyk Adrienne (VARIÁCIÓK EGY ZONGORACIKLUSRA. LISZT: HARMONIES POÉTIQUES ET RELIGIEUSES) bizonyos vonatkozásban a Liszt-kutatás következő generációjának lehetőségeit is felcsillantja: ahogyan komplex módon értelmezni tudja művek és alkotói döntések motivációját, azt a magyar zenetudomány eddigi legjobb szemiotikai elemzései közé sorolom (80–81. o.). Egy másik briliáns dolgozat Lampert Veráé (BARTÓK MIKROKOZMOSZÁNAK KELETKEZÉSTÖRTÉNETÉHEZ), aki teljesen új megvilágításba helyezi a Bartók–Reschöfsky-ZONGORAISKOLA darabjait, a Varró

Margit-kapcsolat jelentőségét, valamint a ZONGORAISKOLA tervezett átdolgozása és a MIKROKOZMOSZ genezise közötti rejtett szálakat. Végül egy további (közvetetten) Bartók-téma: NÉPZENE ÉS SZÁMÍTÓGÉP. EGY ÚJ ÍRÁSBELISÉG FILOLÓGIAI PROBLÉMÁI, Sebő Ferenc dolgozata, amelyet anyaga és szókimondásának bátorsága egyaránt érdekessé tesz. A közelálló által sem sejtett koncepcióütközések villognak ebben az értekezésben; a Bartók-féle MAGYAR NÉPDALOK EGYETEMES GYŰJTEMÉNY kiadási filozófiája, az elvek következetes végigvitele vagy az ésszerű filológiai kompromisszum a tét, éppen Bartók kapcsán.

Varietas delectat, érdekes olvasnivaló volt, és egy sor névre ezentúl érdemes lesz odafigyelni – a kötetet letéve ezt talán a nem zenetudós olvasó is elmondhatja.

Ami hiányzik. A kötet műfaja: *Festschrift* (szinte minden világnyelven így hívja a zenetudomány). Nos, egy igazi *Festschrift*-nek van azonban egy nélkülözhetetlen tartozéka, amit a Kroó-*Festschrift*-ben sajnos hiába keresünk. Nevezetesen az ünnepelt bibliográfiája. Az efféle könyvekben ez az egyik leghasznosabb fejezet. Lexikonokban és irattárakban lapuló szakmai önéletrajzok bibliográfiaválogatásai után végre a teljes és részletes adattár, amely műfajilag jól elrendezett formában mutatja be az életművet, teszi visszakereshetővé az önálló köteteket, tanulmányokat, kisebb cikkeket, recenziókat, közreadásokat. Kroó György esetében a szokásos bibliográfiai fejezetelést egyébként ki kellett volna egészíteni rendhagyó kategóriákkal, de éppen ez lehetett volna nagy értéke, hogy legyen végre keresőrendszer hangtárakban részben fellelhető (kéziratban is meglévő) fontos, forrásértékű rádió-előadásairól, több évtizeden át meghatározó jelentőségű rádiós zenekritikáiról, lemezszerkesztéseiről, a friss CD-ROM-ról. Az ilyen bibliográfiakészítés persze nagyon időigényes, és (bár minden *Festschrift* „meglepetés” az ünnepeltnek) a szerző közreműködése nélkül talán nem is valósítható meg. Mégis, kár, hogy hiányzik.

Hiányzik továbbá a kötet név- és tárgymutatója. Ha a szakma maga, jelesül ha a Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság (amelynek NB. magam is tisztségviselője vagyok) mint kiadó nem áll a sarkára, és nem tekinti a tudományos tisztesség előfeltételé-

nek – egyben az olvasó elemi segítségének – bármely szakkönyvben a mutató meglétét, mit várjunk a kommerciális kiadóktól?

Végül néhány megjegyzés a tipográfáról. Napjaink rendkívül vegyes színvonalú külalakkal megjelenő magyar szakkönyvtermésében kellemes kézbe venni ezt a csinos és ízléssel kivitelezett puha kötésű könyvet. (A tipográfiát Kőből Vera tervezte; nyomdai előkészítést: graphoman, a kottapéldák zöme a Kottamester Bt. munkája, a könyvet a CP Stúdió nyomta.) Azonban a puding próbája az evés.

A legfontosabbal kezdve: sokak szemében ugyan érdem, hogy szövegszerkesztőkkel, félprofizmussal teli világunkban végre egy olyan szakkönyvet olvashatnak, amely nem a Times család (vagy ahhoz közeli betűkészlet) grafikai képével jelenik meg, tehát frissítően más, elegáns. Mellesleg talán még az is oka lehetett a betűfajta megválasztásának, hogy ezzel a készlettel a betűméret kicsinyítése nélkül sok szöveg tömöríthető egy sorba, a kötet karcsúbb lesz, megvalósíthatók a szerzők sokhasábos táblázatai. Olvasóként ezt az anti-Times törekvést én mégsem pártolom. Egyórányi olvasás után – ebben a tükörméretben és sorsűrűségben, a filigrán betűrajz következtében szürkének ható nyomással – a kötet betűitől már káprázik a szemem, jóllehet ez szakkönyv, nem hetilap, amibe elég bele-beleolvasgatnunk. Azután aránytalanul kicsi a margó, amire éppen ilyen kötetben egyikünk-másikunk jegyzetelni szokott. Modoros, igazán nem tudományos könyvbe illő a lapalji jegyzetekre utaló számok félkövér szedése. (Végtére nem a jegyzet felől indulva szeretnénk gyorsan visszakeresni, hol van a szövegben a lábjegyzetre utaló szám, hanem a főszövegből ugrik le a szem a lapalji jegyzetre.) Egyébként is sok a „bold” szedésű kiemelés. Több a bekeretezett ábra, mint indokolt; továbbá egy zenetudományi kötetben abszolút stílusidegen a szürkített háttér mint kiemelés és a lábjegyzeteket elhatároló vastag szürke lénia. (A „bokszosítás”, a „shading” tipikus szövegszerkesztő kínálta játék, helyénvaló mondjuk egy színes folyóiratban, de nem tudományos prózában.) A formaszervezet-ábrák egy része groteszkül nagy betűkkel halmozott (lásd pl. a 102., 145. oldalt). A kottapéldák – már ha az ember hozzászokik azokhoz a beosztás- és aránybeli ügyetlenségekhez, amelyeket a kotta-szövegszerkesztő programok ma még (vagy legalábbis nálunk) többnyire elkerülhetetlenné tesznek (ámbar valóban nem lehet ezeken úrrá lenni? vagy az-e a baj, hogy nem igazi profi kottagrafikus az, aki a szoftvert kezeli?) – aránylag kellemesen olvashatók. A kotta azonban lehetne sűrűbb, mindenesetre egyenletesebben sűrű, esetleg kisebb is, főként pedig el kellene dönteni, hogy ha nem centralizált, hanem balra zárt a kották tördelése, hol kezdődik a „balra” (lásd pl. a 16. oldalon a kottapélda-számmozást).

Mindezzel azonban csupán azt szeretném mondani: bár a könyv csinos és érdekes megjelenésű, nem kellene a tudós társaság tipográfiai etalonjának tekinteni, amit a további kötetek változtatás nélkül folytassanak.

Somfai László

EGY HŐSKOR LEGVÉGÉN?

Lazar Berman 1956 októberében készült budapesti felvételei

Liszt Ferenc: Études d'exécution transcendante. No. 11 „Harmonies du soir”
Harmonies poétiques et religieuses. No. 7
Funérailles
Rhapsodie hongroise No. 9 (Pesther Karneval)
Études d'exécution transcendante No. 8
 „Wilde Jagd”
Rhapsodie espagnole
Sergei Prokofjev: Toccata, Op. 7
I. zongoraverseny, Op. 10
Lazar Berman – zongora
Magyar Állami Hangversenyzenekar –
vezényel Kőrodi András
Hungaroton Classic HCD 31 685

Közhelyszámba mennek manapság a nagy hanglemezgyártó és -kiadó vállalatok csődjét prognosztizáló szövegek. Való igaz: az etalonértékű felvételeket és érdekes, felkavaró variánsokat egyaránt tartalmazó lemezgyűj-